

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทพนักงานส่วนตำบลกับพัฒนาการทางการเมืองท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดสระแก้ว

ชื่อและนามสกุล นางพรรณิการ์ กัตยาประสิทธิ์

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทพนักงานส่วนตำบลกับพัฒนาการทางการเมืองท้องถิ่นในเขตจังหวัด
สระแก้ว

ผู้วิจัย นางพรณิการ์ กัลยาประสิทธิ์ รหัสนักศึกษา 2518000613

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทของพนักงานส่วนตำบลกับพัฒนาการทางการเมืองของท้องถิ่นในเขตจังหวัดสระแก้ว (2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของพนักงานส่วนตำบลในด้านพัฒนาการทางการเมืองท้องถิ่น
วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 23 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา และเสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดสระแก้ว ตามหลักการคำนวณแบบหาคิรยามานะ Yamane's จำนวน 399 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบลมีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในกิจกรรมที่หลากหลาย เมื่อประชาชนมีพื้นฐานความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องจะมีผลต่อการพัฒนาการเมืองที่ดีในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่พบว่าพนักงานส่วนตำบลสามารถสอดแทรกความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองท้องถิ่นระหว่างการทำงานและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (2) ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของพนักงานส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นที่สำคัญ คือผู้บริหารท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น กอปรกับไม่มีพนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งรัฐบาลควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลก็ควรมีการเพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเมืองการปกครองพนักงานส่วนตำบลก็ควรให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น

คำสำคัญ บทบาท พนักงานส่วนตำบล พัฒนาการทางการเมือง การปกครองท้องถิ่น
จังหวัดสระแก้ว

Thesis title: The Roles of the Officers of Sub-district Administrative Organization and Local Political Development in Sa Kaeo Province .

Researcher: Mrs.Pannikar Kalyaprasit; **ID:** 2518000613 ;

Degree: Master of Political Science (Politics and Government);

Thesis advisors: (1) Dr. Thirapat Serirangsan, Professor; (2) Dr.Senee Comsook, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of the research were to (1) the role of the sub-district's officers to develop political district in the province of Sa Kaeo (2) study problems and find solutions for the performance of the officers in development of local politics.

Approaches to qualitative research by using in-depth interviews, includes a specific sample of 23 subjects and the population survey of voters in the province of Sa Kaeo (399persons) The statistics used to analyze ,under the Yamane's theory, were percentage; mean and standard deviation.

The results showed that (1)the role of the sub-district's officer in stimulating the public's attention and get involved in local politics extensively. The public is allowed have the right to various political opinions. When people have a basic knowledge of the political right, it influences the political development at the higher levels. In which consistent with the results of quantitative research, the staff found that the district can be inserted in a deep understanding of local politics and government during the operation and acting as a role model for political participation. (2) there's a problem concerning the performance of the officers in the local political development, which the district administration isn't giving priority to the developing local democracy. Moreover, the district has no employees working specific on the development of local politics. The officers can only act as a role model and interference during the operation only.

Suggested the government should have the law on supervision in order to have the district administration's scope of responsibilities, and the support of development in political and democracy right, to be clear and concrete. Then the district should also add the promoting political agency into its structure, and the employees should concern the significance and necessity of promoting local democracy at its best.

Keywords: Role, Development of Politics, Sub-district's officer, Local Government, Sa Kaeo Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเรียบร้อยเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงส์ไกรเลิศ ประธาน กรรมการสอบ และคณะผู้ทรงคุณวุฒิตามรายนามที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ที่สละเวลา ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาตอบแบบ สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ตลอดจนขอบคุณครอบครัวและเพื่อนๆ ที่ให้การ สนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

พรณิการ์ กัลยาประสิทธิ์

กุมภาพันธ์ 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	7
แนวคิดการเมืองท้องถิ่น	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	26
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	32
แนวคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย	38
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางการเมือง	45
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง	51
แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมือง	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสระแก้ว	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ	111
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
สรุปการวิจัย	112
อภิปรายผล	116
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	128
ก แบบสัมภาษณ์	128
ข รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	132
ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	133
ง แบบสอบถาม	134
ประวัติผู้วิจัย	143

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนที่เป็นกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
ตารางที่ 4.1 การแบ่งกลุ่มเพศของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	77
ตารางที่ 4.2 การแบ่งกลุ่มอายุของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	77
ตารางที่ 4.3 การแบ่งกลุ่มสถานภาพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	78
ตารางที่ 4.4 การแบ่งกลุ่มการศึกษาของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	78
ตารางที่ 4.5 การแบ่งกลุ่มอาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	79
ตารางที่ 4.6 การแบ่งกลุ่มรายได้ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม	79
ตารางที่ 4.7 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบล ในการบริการประชาชน	91
ตารางที่ 4.8 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบล กับการบริการประชาชนในการจัดบริการสาธารณะ	92
ตารางที่ 4.9 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบล กับการสร้างพลเมือง	94
ตารางที่ 4.10 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบล กับการสร้างประชาธิปไตย	95
ตารางที่ 4.11 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบล กับการแสดงออกทางการเมือง	97
ตารางที่ 4.12 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบล กับกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.13 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของพนักงานส่วนตำบลกับการตรวจสอบทางการเมือง	100
ตารางที่ 4.14 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองท้องถิ่น	101
ตารางที่ 4.15 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความรู้ความเข้าใจการเป็นพลเมืองดี	103
ตารางที่ 4.16 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงออกทางการเมือง	104
ตารางที่ 4.17 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความรู้ความเข้าใจการให้บริการของภาครัฐ	106
ตารางที่ 4.18 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริการสาธารณะของภาครัฐ	107
ตารางที่ 4.19 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น	108
ตารางที่ 4.20 จำนวนความคิดเห็น, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความโปร่งใสทางการเมือง	109

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดสระแก้ว 66

